

Tỷ phú nuôi bò công nghệ cao

Từ 2 con bò sữa ban đầu, đến nay, gia đình ông Lê Minh Tuấn (tổ dân phố 13, phường Lộc Phát, thành phố Bảo Lộc) đã có trong tay đàn bò gần 150 con và mang lại nguồn lợi nhuận từ 1,2-1,5 tỷ đồng/năm.

Trước đây, với 2 ha đất nông nghiệp trồng cà phê, thu nhập của gia đình ông Tuấn cũng thuộc diện khá giả ở địa phương. Tuy nhiên, để vươn lên làm giàu thì với chừng ấy diện tích cà phê là chưa đủ nên ông luôn trăn trở tìm hướng đi mới để phát triển kinh tế gia đình. Năm 2013, từ nguồn vốn tích lũy của gia đình, ông Tuấn quyết định đầu tư 120 triệu đồng mua 2 con bò sữa về nuôi để chuyển hướng gây dựng cơ nghiệp. "Với 2 con bò sữa, sau 1 năm chăm sóc, ngoài số tiền hơn 100 triệu đồng thu được từ bán sữa, tôi còn lời thêm 2 con bê. Nhận thấy nuôi bò là hướng đi đúng, tôi đã quyết định cầm cố đất đai, nhà cửa vay ngân hàng hơn 2 tỷ đồng để đầu tư nuôi bò", ông Tuấn cho biết.

Nói là làm! Ông Tuấn đã chặt bỏ 2 ha đang canh tác cà phê để chuyển sang trồng cỏ voi nuôi bò. Cùng với đó, ông đầu tư hơn 1 tỷ đồng xây dựng chuồng trại khép kín. Hệ thống chuồng trại được ông xây dựng trên diện tích hơn 2 sào, thiết kế thoáng mát, với các trang thiết bị chiếu sáng, hệ thống làm mát vào mùa hè và sưởi ấm vào mùa lạnh. Đặc biệt, xung quanh trang trại đều được đầu tư lưới bắt ruồi, muỗi để bảo vệ đàn bò. Ngoài ra, ông còn đầu tư thêm hệ thống âm thanh, máy cắt cỏ, máy nghiền phối trộn thức ăn, máy vắt sữa...; hơn 1,5 tỷ đồng mua thêm 28 con bò sữa về nuôi. Để đảm bảo đầu ra, ông Tuấn đã chủ động ký kết hợp đồng bao tiêu sản phẩm sữa với Công ty Cổ phần Sữa Việt Nam - Vinamilk.

Theo ông Tuấn: "Bất kể nghề gì, để có được thành công thì đòi hỏi mình phải kiên trì, chịu khó, thậm chí phải nếm cả "trái đắng" vì thất bại. Lúc đầu mới nuôi, tôi cũng gặp không ít khó khăn, bởi bò sữa là loại động vật khá kén thức ăn. Đặc biệt, nếu không có các biện pháp phòng, chống thì bò hay bị bệnh viêm vú, ảnh hưởng đến chất lượng sữa. Song, chính sự kiên trì học hỏi đã giúp tôi nhận ra bò sữa cần phải duy trì các chế độ ăn hợp lý theo các thời kỳ lấy sữa và nuôi thai. Đồng thời, chăn nuôi bò sữa cũng đòi hỏi yếu tố kỹ thuật có tính công nghệ cao, quy trình chăn nuôi nghiêm ngặt, phải cho ăn đúng giờ, đầy đủ chất dinh dưỡng, nắm chắc các loại bệnh để khống chế, đặc biệt là các bệnh về vú và sinh sản".

Nhờ áp dụng các kỹ thuật tiên tiến và chăn nuôi đúng quy trình, đến nay, đàn bò sữa của gia đình ông Tuấn đã tăng lên hơn 70 con. Nhờ vậy, đều đặn luân phiên hàng tháng, ông luôn có từ 25-30 con bò cho sữa, với năng suất đạt từ 25-30 lít sữa/ngày/con. Hiện tại, toàn bộ sữa từ trang trại của ông Tuấn đều được Công ty Vinamilk ký hợp đồng bao tiêu với mức giá 15 ngàn đồng/lít.

Ngoài đàn bò sữa, ông Tuấn còn đầu tư mở rộng trang trại để nuôi thêm hơn 80 con bò chuyên lấy thịt, nâng tổng số đàn bò lên hơn 150 con. Đàn bò thịt chủ yếu là các giống bò ngoại nhập siêu thịt như 3B (BBB), Brahman, Red Angus thuần chủng của Úc; Chorolais của Pháp. Để vỗ béo đàn bò siêu thịt, ông Tuấn đã chọn phương pháp chăm sóc bò theo quy trình TMR - Total Mixed Ration (quy trình phối trộn thức ăn hỗn hợp cho bò). Với quy trình này, hàng ngày, đàn bò thịt được cung cấp đầy đủ các chủng loại thức ăn cần thiết (thô, tinh, bổ sung...) với đầy đủ chất dinh dưỡng (năng lượng, protein, chất khoáng, vitamin...). Tất cả đều được ông Tuấn trộn lẫn với nhau và cho bò ăn cùng lúc.

Ông Tuấn cho biết: "Với quy trình TMR mà tôi áp dụng để vỗ béo đàn bò thịt, sau 10-12 tháng, đàn bò có thể đạt trọng lượng từ 600-700 kg/con. Sau khi xuất bán, mang lại cho tôi nguồn lợi nhuận từ 13-15 triệu đồng/con. Hiện nay, sau khi trừ các khoản chi phí thì trang trại chăn nuôi bò sữa và bò thịt mang lại cho gia đình tôi nguồn lợi nhuận từ 1,2-1,5 tỷ đồng/năm; đồng thời, tạo việc làm thường xuyên cho 5 lao động, với mức thu nhập từ 6-6,5 triệu đồng/người/tháng. Hiện tôi đang tập trung vốn để mở thêm trang trại nuôi bò sinh sản, với quy mô khoảng 30-40 con bò nái".

Ông Trần Ngọc Quyết, Chủ tịch Hội Nông dân phường Lộc Phát cho biết: "Ông Lê Minh Tuấn là một trong những hội viên tiêu biểu về tăng gia sản xuất, vươn lên làm giàu chính đáng. Không chỉ nắm vững kiến thức, ông Tuấn còn rút ra được nhiều kinh nghiệm trong chăn nuôi bò sữa, bò thịt để phổ biến cho các hộ chăn nuôi khác ở địa phương. Từ mô hình của gia đình ông Tuấn, đến nay, toàn phường đã có thêm 3 mô hình nuôi bò sữa và nhiều mô hình nuôi bò thịt với quy mô từ 15-40 con/mô hình".

Khánh Phúc

Bản tin

Khoa học Công nghệ phục vụ Nông nghiệp, Nông thôn

THÔNG TIN - PHỔ BIẾN KIẾN THỨC

SỐ 10/2019

Tuyến trùng gây hại cây dâu tằm ở Lâm Đồng

Toàn tỉnh Lâm Đồng hiện đang canh tác 6.774,7 ha dâu tằm; tập trung chủ yếu tại các huyện Lâm Hà, Đức Trọng, Bảo Lâm, Đạ Tẻh, Cát Tiên, Đạ Huoai và thành phố Bảo Lộc. Các giống dâu tằm được trồng phổ biến gồm VA 201, VH3, VH9, VH13, Tam bội 28, Tam bội 36.

Theo phản ánh của Trung tâm Nông nghiệp các huyện Đạ Huoai, Đạ Tẻh, hiện nay, trên dâu tằm xuất hiện tuyến trùng gây hại trên 8 ha tại xã Madaguôi, Đạ Tồn (huyện Đạ Huoai), 4 ha tại xã Đạ Kho, Quảng Trị (huyện Đạ Tẻh); tỷ lệ nhiễm tuyến trùng trung bình từ 10-25% ở các vườn dâu tằm giai đoạn từ 5-7 năm tuổi.

Để xác định loài tuyến trùng gây hại trên cây dâu tằm, Chi cục Trồng trọt và BVTV tỉnh Lâm Đồng đã phối hợp với Trung tâm Nông nghiệp các huyện Đạ Huoai, Đạ Tẻh tiến hành kiểm tra và lấy mẫu phân tích, xác định có 3 loài tuyến trùng gây hại trên dâu tằm nhưng phổ biến và gây hại chính là loài *Meloidogyne* spp. Kết quả phân tích các vườn dâu tằm bị tuyến trùng gây hại tại Đạ Huoai, Đạ Tẻh, mật số tuyến trùng ký sinh từ 130-530 con/100 g đất, 30-60 con/10 g rễ. Một số vườn phát hiện tuyến trùng *Xiphinema* sp. và *Aphelenchus* sp. nhưng mật độ khá thấp.

Triệu chứng tuyến trùng gây hại dâu tằm

Cây dâu bị nhiễm bệnh sẽ phát triển còi cọc; các lá già vàng trước, sau đó lan dần lên các lá non phía trên làm cho lá bị cháy và rụng; cây bị nặng sẽ bị rụng hết lá và chết. Bộ rễ có các cục u sưng sần sùi với kích thước to, nhỏ khác nhau tùy mức độ gây hại của tuyến trùng, u sưng xuất hiện ở cả các rễ nằm dưới mặt đất, rễ ăn nổi trên mặt đất.

Điều kiện phát sinh, phát triển tuyến trùng

- Tuyến trùng *Meloidogyne* spp có phổ ký chủ rộng, gây hại trên 80 loài cây trồng khác nhau. Ở Lâm Đồng, tuyến trùng gây hại phổ biến trên cà phê, tiêu, cà chua, cà rốt, chuối...

- Tuyến trùng *Meloidogyne* spp có khả năng tồn tại trong đất lâu ngày, phát triển và gây hại nặng vào mùa mưa. Tuyến trùng di chuyển hạn chế trong đất, chủ yếu lan truyền qua nước mưa, nước tưới, dụng cụ lao động... Bệnh gây hại cả trên diện tích đất thoát nước và đất thoát nước kém.

Biện pháp phòng trừ

Biện pháp canh tác

Đối với vườn bị hại nặng, cần phải nhổ bỏ và tiêu hủy sớm cây bị bệnh; đồng thời, kết hợp rải vôi bột vùng đất nhiễm bệnh và phun thuốc phòng trừ để hạn chế lây lan.

Đối với trồng mới dâu tằm trên đất nhiễm tuyến trùng, phải vệ sinh đồng ruộng, thu gom toàn bộ rễ cây nhiễm bệnh, làm đất kỹ kết hợp tăng cường phân hữu cơ.

Biện pháp hóa học

Danh mục thuốc bảo vệ thực vật được phép sử dụng ở Việt Nam chưa có thuốc bảo vệ thực vật đăng ký phòng trừ tuyến trùng hại dâu tằm. Hiện nay, Chi cục Trồng trọt và BVTV tỉnh đang phối hợp với Công ty TNHH DV Khoa học kỹ thuật Khoa Đăng khảo nghiệm, đánh giá hiệu lực phòng trừ tuyến trùng hại dâu tằm của thuốc Tiêu tuyến trùng 18 EC để kịp thời khuyến cáo cho nông dân trong thời gian tới.

Lưu ý: dâu tằm là thức ăn cho tằm nhưng tằm rất mẫn cảm với thuốc bảo vệ thực vật; vì vậy, tất cả các loại thuốc bảo vệ thực vật dùng phun phòng trừ sâu, bệnh cho cây dâu đều phải được thử nghiệm để đảm bảo không ảnh hưởng đến tằm trước khi sử dụng.

Theo Chi cục Trồng trọt và BVTV tỉnh Lâm Đồng

Triệu chứng gây hại của tuyến trùng trên cây dâu tằm

Thực trạng, nguyên nhân rụng trái cà phê vào mùa mưa và giải pháp khắc phục

Thực trạng rụng trái cà phê vào mùa mưa

Theo các chuyên gia, thời gian qua trên địa bàn tỉnh Lâm Đồng mưa kéo dài nhiều ngày, độ ẩm cao nên tình trạng cà phê rụng trái xảy ra khá phổ biến ở nhiều vườn tại địa bàn các huyện Lâm Hà, Di Linh, Bảo Lâm..., khiến nhiều bà con nông dân lo lắng sản lượng cà phê niên vụ tới sẽ sụt giảm. Mặc dù chưa có số liệu cụ thể về diện tích cà phê bị rụng trái nhưng theo phản ánh của nhiều nhà vườn, mức độ rụng trái năm nay nhiều hơn so với những năm trước (theo dự đoán có hàng ngàn ha cà phê bị hiện tượng rụng trái; trong đó, hàng trăm ha bị nhiễm rệp sáp, nấm...).

Mùa mưa là thời điểm cây cà phê nhận được lượng nước dồi dào, thúc đẩy quá trình phát triển tự nhiên (cành, chồi tăng trưởng, trái cà phê cũng tăng nhanh về kích thước và trọng lượng). Đây cũng là thời điểm nông dân trồng cà phê hay gặp hiện tượng rụng trái. Hiện tượng này có thể kéo dài từ khi trái mới hình thành đến khi thu hoạch. Nếu không có biện pháp khắc phục sẽ gây thất thu và giảm sản lượng.

Một số nguyên nhân gây rụng trái cà phê vào mùa mưa

Do tự nhiên: cây cà phê có đặc điểm hoa mọc theo chùm. Nếu chăm sóc tốt trong mùa khô, mỗi chùm có thể phân hóa rất nhiều hoa và đậu trái. Vào mùa mưa, khi được cung cấp lượng nước dồi dào, thúc đẩy các trái phát triển mạnh mẽ, dẫn đến việc các trái chen chúc nhau trong chùm, buộc trái nhỏ hơn phải rụng bớt. Để hạn chế hiện tượng này, bà con nên cung cấp đủ và cân đối lượng dinh dưỡng để củng cố hoa (củng cố trái) phát triển chắc khỏe từ lúc mới đậu trái.

Do sinh lý: cây cà phê ra hoa và đậu quả trong mùa khô. Khi bắt đầu mùa mưa, trái cũng bắt đầu tăng trưởng; đến giữa mùa mưa là giai đoạn tăng trưởng rất nhanh về kích thước của trái nên cây cần một lượng lớn chất dinh dưỡng để nuôi trái. Nếu bón phân không đầy đủ hay không kịp thời, sẽ không đủ dinh dưỡng để nuôi trái, do đó, một số trái sẽ tự rụng để cây tập trung nuôi các trái còn lại; đó là quy luật tự nhiên, tự bảo vệ khả năng sinh tồn của cây. Mùa mưa cũng là thời điểm cây cà phê cần dinh dưỡng để phát triển cành, chồi. Việc không cung cấp kịp thời và đầy đủ chất dinh dưỡng cho cây cà phê trong giai đoạn này cũng như việc cây phân chia lượng dinh dưỡng để phát triển cành dư thừa cũng làm tình trạng trái cà phê rụng nhiều và hàng loạt.

Do bệnh lý

+ Do nấm: vào mùa mưa, khi độ ẩm không khí tăng cao sẽ tạo điều kiện thích hợp cho nấm bệnh phát triển. Thường có các dạng sau: nấm tấn công vào cuống trái, gây thối và làm rụng trái (giai đoạn trái non); nấm tấn công vào cành gây khô cành, do đó, trái bị rụng; nấm tấn công vào trái và làm rụng trái; nấm tấn công làm rụng hết lá, dẫn đến khả năng quang hợp của lá giảm và làm rụng trái.

+ Do sâu hại: thường thấy nhất là hiện tượng cây bị rệp sáp chích hút nhựa ở các bộ phận non, làm suy giảm lượng dưỡng chất của cây, đồng thời gây ra những tổn thương tạo điều kiện cho nấm bệnh xâm nhập gây bệnh cho cây. Ngoài ra, một đục trái gây hại thường đục một lỗ tròn nhỏ cạnh núm trái hoặc chính giữa núm trái.

Giải pháp khắc phục

Về bón phân

Giai đoạn này, trái cà phê cần lượng dinh dưỡng cao, hơn nữa vào thời điểm này, các loại dịch hại, đặc biệt là nấm bệnh tấn công nhiều nhất. Vì vậy, việc chăm sóc cà phê vào đầu mùa mưa hết sức quan trọng nhằm hạn chế tối đa hiện tượng rụng trái, giúp cây cà phê nhanh chóng phục hồi và nuôi dưỡng trái non tốt. Ngay từ đầu mùa mưa, bà con cần chú ý bổ sung bón phân đầy đủ; lưu ý bón theo nguyên tắc 5 đúng: đúng loại phân, đúng liều lượng, đúng tỷ lệ, đúng thời điểm và đúng phương pháp.

Đảm bảo hàm lượng dinh dưỡng cân đối theo nhu cầu từng giai đoạn nuôi trái non của cây cà phê.

Lượng phân bón thương phẩm tương ứng (kg/ha/năm)

Tuổi cà phê	Khối lượng phân thương phẩm (kg/ha/năm)		
	Urê	Lân	Kali clorua
Cà phê kinh doanh (> 4 năm)	400	600	600

Ghi chú: cứ 1 tấn nhân tăng lên, cần bón thêm từ 120-150 kg đạm urê; 80-100 kg lân; 100-120 kg kali clorua. Lượng phân bón khuyến cáo chung cho cà phê kinh doanh đạt năng suất khoảng 3 tấn/ha. Lượng bón thực tế tùy theo loại đất và năng suất.

Số lần và tỷ lệ bón phân hóa học

Loại phân	Tỷ lệ bón (%)			
	Lần 1 (vào mùa tưới)	Lần 2 (tháng 4, 5)	Lần 3 (tháng 6, 7)	Lần 4 (tháng 8, 9)
Đạm urê	10	30	30	30
Lân	0	100	0	0
Kali	0	30	30	40

Ngoài ra, bón bổ sung hợp lý các chất trung vi lượng giúp cây hấp thu dinh dưỡng tốt, tăng tỷ lệ đậu trái, nhân to, chắc, từ đó nâng cao năng suất, chất lượng cà phê.

Tia cây che bóng

Vào đầu mùa mưa, tia thưa bộ tán cây che bóng cao hơn tán cà phê để tạo độ thông thoáng và ánh sáng cho vườn cây. Khi rong tia cây che bóng, chú ý không làm gãy cành cà phê. Giữ cành, lá cây che bóng được rong tia trong vườn cà phê một thời gian để lá rụng xuống làm phân xanh bồi dưỡng cho vườn; sau đó chuyển các cành to ra khỏi vườn. Trong mùa mưa, rong tia 2 lần tùy theo tốc độ ra lá, cành của cây che bóng, tránh không cho vườn cà phê bị cớm, rợp. Đợt rong tia cuối cùng thực hiện trước khi chấm dứt mưa 1 tháng.

Đánh chồi vượt cho cây

Chồi vượt phát triển rất nhanh trong mùa mưa nên cần bẻ chồi vượt kịp thời, chỉ để lại những chồi có kế hoạch tạo tán bổ sung. Trung bình 1 tháng bẻ chồi vượt 1 lần. Khi bẻ chồi vượt chú ý vặt các cành tăm, cành nhớt. Ở mỗi vị trí đốt cành chỉ nên để lại không quá 3 cành dự trữ phát sinh. Vặt các cành thứ cấp mọc dày trên đỉnh tán tạo điều kiện để ánh sáng lọt vào bộ tán cà phê.

Phòng trừ sâu, bệnh

Các loại sâu, bệnh thường hay xuất hiện trong mùa mưa là rệp vảy xanh, rệp vảy nâu, một đục trái; bệnh gỉ sắt, khô cành, khô quả; tuyến trùng... Biện pháp phòng trừ:

Sử dụng giống kháng bệnh: trồng các dòng vô tính TR4, TR9, TR11, TRS1 có khả năng kháng bệnh gỉ sắt cao. Ghép giống kháng bệnh để thay giống bị bệnh.

Biện pháp thủ công: để hạn chế sự lây lan của sâu bệnh trên vườn cây, cần cắt và tiêu hủy những cành, chùm hoa, trái bị sâu bệnh gây hại nặng, nhổ và đem tiêu hủy những cây cà phê bị tuyến trùng, rệp sáp hại rễ nặng; thu dọn sạch rệp. Thu gom trái khô sau khi thu hoạch để phòng trừ một đục trái. Thu hái kịp thời những trái chín sớm cũng giúp hạn chế sự phát triển của một đục trái. Cắt tia cành góp phần hạn chế sự gây hại của một đục cành, sâu hồng đục thân, làm tăng hiệu quả của thuốc hóa học trong phòng trừ rệp sáp hại trái. Việc rong tia cây che bóng, tạo hình thông thoáng cho cà phê có thể giảm bớt sự phát triển của một số loại bệnh như gỉ sắt, khô cành, khô quả...

Biện pháp canh tác: cần áp dụng đúng các yêu cầu về quy trình kỹ thuật canh tác cây cà phê như trồng cây đai rừng, cây chắn gió, cây trồng xen, bón phân hữu cơ, vô cơ, tưới nước để giúp cây cà phê sinh trưởng và phát triển tốt, nâng cao sức đề kháng với sâu, bệnh. Không trồng xen các cây ký chủ phụ của rệp sáp, tuyến trùng như đậu phụng, đậu xanh ở các vùng đất đã bị các đối tượng này gây hại.

Biện pháp sinh học: bảo vệ, duy trì và phát triển quần thể thiên địch tự nhiên có sẵn trên vườn cà phê bằng cách áp dụng các biện pháp canh tác hợp lý cho cây cà phê sinh trưởng và phát triển, tăng khả năng chống chịu sâu, bệnh, tạo điều kiện thuận lợi cho thiên địch đến cư trú và phát triển. Bảo đảm tính đa dạng thực vật trong hệ sinh thái cây cà phê bằng cách trồng xen với một số cây công nghiệp hay cây ăn trái như tiêu, sầu riêng, bơ... Sử dụng các chế phẩm sinh học để phòng trừ sâu, bệnh, không tiêu diệt thiên địch.

Biện pháp hóa học: theo phương pháp IPM, sử dụng thuốc hóa học phải đảm bảo hiệu quả và an toàn. Chỉ sử dụng thuốc khi cần thiết. Thường xuyên điều tra, theo dõi tình hình dịch hại trên vườn để sử dụng kịp thời. Không nên phun thuốc định kỳ nhiều lần. Sử dụng thuốc theo nguyên tắc 4 đúng: đúng thuốc, đúng lúc, đúng liều lượng và nồng độ, đúng cách.

Sử dụng một số loại thuốc theo hướng dẫn của nhà sản xuất để phòng trừ:

- *Gỉ sắt:* Biobus 1.00 WP, Cure super 300 EC, Tilt Super 300 EC, Anvil 5 SC, Nativo 750 WG, Conabin 750 WG...

- *Rệp vảy xanh, rệp vảy nâu:* Motox 10 EC, FM-tox 100 EC, Kozomi 1 EC, Minup 0.9 EC, Tungrin 5 EC...

- *Một đục trái:* Profast 210 EC, Penny 700 EC, Wellof 300 EC..

Theo Trung tâm Khuyến nông Lâm Đồng